

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG		Ügyszám: Kúria Pfv.II.20.816/2021/5.
a felülvizsgált ítéletek ügyszámai: Fővárosi Törvényszék 117.Pf.636.604/2020/7.		
Ügyszám:	Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 14.P.21.756/2017/95.	
IV/01601-0/2022		BUDAPESTI II. ÉS III. KERÜLETI BÍRÓSÁG 25.
Érkezett: 2022 JÚL 07.		FOLYAMTORSZÁM KEZDŐIRATON:.....
Példány: 1		ÉRKEZETT: POSTÁN / GYŰJTŐLÁDÁBA / SZEMÉLYESEN / E-MAILLEN / FAXON
Melléklet: 10 db	Kezelőiroda: 4	2022 -06- 20
Tisztelt Alkotmánybíróság!		PÉLDÁNY:..... IV:..... MELLÉKLET:..... KÖZTÜK:.....

Kívüljegyzett dr. Sepsi Tibor Lajos ügyvéd

Indítványozó)

meghatalmazottjaként a csatolt meghatalmazás alapján eljárva az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.II.20.816/2021/5. számú ítéletével szemben

a l k o t m á n y j o g i p a n a s z t

nyújtok be, amelynek keretében kérem, hogy a Tisztelt Alkotmánybíróság – a Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 14.P.21.756/2017/95. számú és a Fővárosi Törvényszék 117.Pf.636.604/2020/7. számú ítéleteire is kiterjedő hatállyal – állapítsa meg a támadott bírósági határozat alaptörvény-ellenességét, és az Abtv. 43. §-a alapján semmisítse meg azt az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelme miatt.

1. Az indítvány benyújtásának törvényi és formai követelményei

a) A pertörténet és a tényállás rövid ismertetése, a jogorvoslati lehetőségek kimerítése

Az alkotmányjogi panasszal támadott ítélettel érintett jogvita egy 2014. május 29-én az Indítványozó jogelődje (édesapja) által megkötött ajándékozási szerződés érvénytelensége iránti per, amelyet a jogelőd még 2015. március 16-án indított meg, majd – 2016. március 18-án bekövetkezett halála után – a felperes jogutódaként azt az indítványozó folytatta tovább. A kereseti kérelem elsődlegesen az ingatlant elajándékozó – ekkor ugyan gondnokság alatt nem álló, ám ténylegesen az ügyeinek viteléhez szükséges beszámítási képességgel nem

rendelkező – édesapa cselekvőképtelensége fennállására alapozta a szerződés érvénytelenségének megállapítását. Az elsőfokon eljáró bíróság elhúzódo bizonyítási eljárásában ennek alapján konkrét időpontra, azaz 2014. május 29. napjára vonatkozóan vizsgálta az örökhagyó belátási képességét. E körben előbb számos tanút hallgatott meg, majd – miután megállapította, hogy a bizonyítás adatai arra utalnak, hogy a nyilatkozó beszámítási képessége a szerződéskötés időpontjában hiányozhatott – a beszerzett adatok orvosi, pszichiátriai értékelésére felperesi indítványra orvosszakértőt rendelt ki. A kirendelt szakértő szakvéleményében egyértelmű választ adott a feltett szakkérdésekre, az Indítványozó édesapjára vonatkozó egészségügyi dokumentáció és az adott időszakban általa tanúsított viselkedési zavarok alapján rögzítve, hogy ő 2014. május 29. napján – depressziójára és súlyos testi betegségére tekintettel – már nem volt képes önálló, befolyásmentes akaratnyilvánításra tekintettel arra, hogy szellemi teljesítőképessége, érdeklődése beszűkült, többnyire egészségi állapotára terjedt ki [a Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 14.P.21.756/2017/95. számú ítéletének (108), (118) és (122) bekezdései].

A per ötödik évében, 2019. szeptember 16-án megszületett, egyértelmű következtetéseket tartalmazó szakvéleményre az ingatlant ajándékba kapó alperes egy hónappal később a perben egy általa felkért magánszakértő véleményét csatolta okirati bizonyítékként. A magánszakértői vélemény a kirendelt igazságügyi szakértő következtetéseit vitatta, illetve úgy foglalt állást, hogy a rendelkezésre álló adatokból nem állapítható meg, hogy az ajándékozó az ajándékozási szerződés megkötésekor állapot cselekvőképtelen lett volna. A bíróság ezt követően, a 2020. február 27-én tárgyaláson szóban is meghallgatta az igazságügyi szakértőt, illetve a tanúként megidézett alperesi magánszakértőt. A meghallgatáson ugyanakkor a kirendelt igazságügyi szakértő a szakvéleményében foglaltakat mindenben fenntartotta.

Az elsőfokú ítélet ennek ellenére arra a következtetésre jutott, hogy a meghallgatáson az igazságügyi szakértő és a magánszakértő álláspontja közötti ellentét nem volt feloldható, ugyanakkor a szakvélemény ellentmondásos volta a magánszakértői vélemény és a szakértő meghallgatása alapján megállapítható, így az elhunyt beszámítási képességének hiányát az ügyletkötés napjára nem tekintette bizonyítottnak, a kereseti kérelmet pedig elutasította [a Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 14.P.21.756/2017/95. számú ítéletének (128)-(136) bekezdései]. Az elsőfokú bíróság tehát a jogvita eldöntéséhez általa is szükségesnek tartott pszichiátriai szakértő szakvéleményét arra tekintettel bírálta felül ítéletében, hogy azt az alperes által bevont magánszakértő vitatta, és ezzel a magánszakértő következtetését (a beszámítási képesség hiánya az ügyben nem állapítható meg) tette az ítélete alapjává. A bíróság arra a következtetésre, hogy a szakvélemény ellentmondásos, az ügy érdemi elbírálásának körében

jutott, így ezzel összefüggésben az Indítványozót az ügy eldöntését megelőzően nem tájékoztatta.

Az Indítványozó az elsőfokú ítélet ellen fellebbezéssel élt, amelyet a Fővárosi Törvényszék másodfokú ítélete az alkotmányjogi panasszal érintett körben lényegében az elsőfokú érvelésével azonos érvek alapján utasított el, megállapítva, hogy a kirendelt szakértő véleménye önmagában a felperes által állított tények bizonyítására nem alkalmas, a felperes pedig új szakértő kirendelését nem kérte [a Fővárosi Törvényszék 117.Pf.636.604/2020/7. számú ítéletének (26) bekezdése].

Végezetül az Indítványozó felülvizsgálati kérelemmel élt a jogerős ítélettel szemben a Kúriánál, amely az alkotmányjogi panasz által támadott ítéletében azt elutasította. A Kúria egyetértett az eljáró bíróságokkal abban, hogy *„a releváns bizonyítékok alapján nem állapítható meg kétséget kizáróan az az anyagi jogi szempontból jelentős tény, hogy az örökagyót a 2014-es ajándékozási szerződés megkötésében, következményeinek felismerésében pszichiátriai betegségének aktuális állapota – az egyébként meglévő – kognitív (megismerési, információ feldolgozási és gondolkodási) képességének kifejtésében akadályozta. Nem teljesült tehát a felülmérlegelés felülvizsgálati szakban irányadó feltétele: a releváns bizonyítékok alapján nem kizárólag a jogerős ítéletétől eltérő, a felülvizsgálati kérelemben levezetett jogkövetkeztetésre lehet jutni. Mindezek alapján nem állapítható meg az e körben megsértettként megjelölt jogszabályok jogerős ítélet általi megsértése. A szakvélemény ellentmondásosságáról való tájékoztatási kötelezettség felülvizsgálati kérelemben hivatkozott megsértése adekvát jogszabálysértés megjelölése hiányában nem volt vizsgálható.”* [a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.II.20.816/2021/5. számú ítéletének (35) bekezdése]

Fontos körülmény, hogy az ügyben a bíróságok a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Régi Pp.) alapján jártak el. A régi polgári eljárási kódex – szemben a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvénnyel (a továbbiakban: Új Pp.) – még nem tartalmazta a szakvélemény aggályosságának jogintézményét, illetve nem tartalmazott az Új Pp. 317. § (1) bekezdés d) pontjának megfelelő, azaz a bíró számára a feleknek a szakvélemény aggályos (így többek közt önellentmondó, a perbeli adatokkal ellentmondó vagy egyébként helytelen) jellegéről szóló tájékoztatását előíró rendelkezést sem. Ennek megfelelően annak ellenére, hogy az első- és másodfokon eljáró bíróságok az Indítványozó bizonyítási kötelezettségét teljesítő szakvéleményt ténylegesen kirekesztették a mérlegelésből, és a helyébe az alperesi magánszakértői véleményt állították, Indítványozó nem is hivatkozhatott e körben a perben a Kúria előtt más megsértett törvényi szabályra, mint a Régi Pp. 2:9. §, 177. § (1) bekezdése, 182. § (3) bekezdése és 206. § (1) bekezdése.

b) Az alkotmányjogi panasz benyújtásának határideje

Az alkotmányjogi panasz benyújtásának határideje az Abtv. 30. § alapján a sérelmezett döntés kézbesítésétől, illetve a döntésről való tudomásszerzéstől számított hatvan nap. Az Indítványozó jogi képviselője útján a támadott határozatot 2022. április 21-én elektronikus úton vették át. Ennek alapján a határidő megtartottnak minősül.

c) Az indítványozó érintettségének bemutatása

Az Indítványozó a per felperese [Abtv. 27. § (2) bekezdés a) pont], a perben elbírált jogait az ítélet értelemszerűen érinti. Mindennek alapján egyértelmű, hogy az Indítványozó érintettnek minősül az indítványban felhívott alapjoga tekintetében.

d) Annak bemutatása, hogy az állított alapjogsérelem a bírói döntést érdemben befolyásolta vagy a felmerült kérdés alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés

Az indítványban alább felhívott alapjog – a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog – sérelme közvetlenül kapcsolódik a támadott döntés érdemi tartalmához, azaz annak kimondásához, hogy felülvizsgált jogerős ítélet annak ellenére jogszerű, hogy az a perbeli igazságügyi szakértői szakvéleményt figyelmen kívül hagyta, és az abban foglaltaktól úgy tért el, hogy az Indítványozó a szakvélemény ellentmondásosságára vonatkozó bírói következtetést csak az ítéletből ismerte meg, így új bizonyíték felajánlására, más szakértő kirendelésének kérésére nem volt lehetősége.

2. Az indítvány érdemi indokolása

a) A tisztességes eljáráshoz való jog jelen indítvány szempontjából releváns részjogosítványai
Álláspontunk szerint a támadott határozat sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését.

Az Alkotmánybíróság rögzítette, hogy a tisztességes bírósági eljárásból fakadó elvárás az eljárási szabályok Alaptörvénynek megfelelő alkalmazása, ami a jogállami keretek között működő bíróságok feladata. Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes bírósági eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy

lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossgal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]–[34]}.

A tisztességes eljárás (fair trial) az Alkotmánybíróság szerint *„olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes.”* [6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése alapján meghatározhatók a tisztességes eljáráshoz való jog tartalmát kitöltő ún. részjogosítványok. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a tisztességes eljárásnak az is része, hogy az eljárásban biztosítva legyen a fegyverek egyenlősége {2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [50]}, valamint a hatékony bírói jogvédelem [7/2013. (III. 1.) AB határozat, 3046/2019. (III. 14.) AB határozat].

Az Alkotmánybíróság 3174/2014. (VI. 18.) AB határozatában szabad bizonyításra vonatkozó gyakorlatát a következőkkel egészítette ki: *„a jogalkotó mérlegelésének eredményeképpen kialakult bizonyítási rend – amennyiben az más alkotmányos követelményeknek is megfelel – alkalmazása elvárható a hatóságoktól, a bíróságoktól. Az ügyfelek, peres felek számára sem annak terhe, sem vélt kedvezősége esetén nem térhet el a hatóság vagy bíróság attól a törvényi parancstól, amely számára meghatározza, hogy mely bizonyítékot vehet adott ügyben figyelembe.”* {3174/2014. (VI. 18.) AB határozat, Indokolás [17] és [19]} Tehát a törvényalkotó előre meghatározza a lehetséges bizonyítási eszközök körét, amelyek alkalmazását azután a perbeli állításait bizonyító fél saját belátása szerint indítványozza vagy mellőzi a bíróság előtt. {5/2020. (I. 19.) AB határozat, Indokolás [50]}

Álláspontunk szerint a fenti követelményeket a támadott kúriai döntés, illetve az eljárásban hozott első- és másodfokú határozatok azért sértették meg, mert azok a fegyverek egyenlősége és a hatékony bírói jogvédelem követelményével is ellentétesek.

b) A fegyveregyenlőség sérelme

Az igazságügyi szakértői szakvélemény mind a mai, mind az ügyben alkalmazott korábbi eljárási kódex egyébként szabad bizonyítási rendszerében kitüntetett és sajátos szereppel bíró bizonyíték, mivel az a tényállás megállapításához szükséges, azonban a bíróság rendelkezésére nem álló szakértelmet biztosítja a döntés meghozásához [Régi Pp. 177. § (1) bekezdés]. Az igazságügyi szakértő bíróság általi kirendelése az igazságügyi szakértők sajátos jogállásával és

a szakértői részvétellel kapcsolatos eljárásjogi garanciákkal együtt azt a célt szolgálja, hogy az így elkészült szakvélemény valóban ugyanúgy pártatlan, a felek befolyásától mentes legyen, mint maga a bíróság jogkérdésekre és a különös szakértelmet nem igénylő nem jogi kérdésekre kiterjedő mérlegelése. Ezt a Régi Pp. rendszerében elsősorban a felek által közösen megjelölt szakértő bevonása, ilyen hiányában pedig a bíróság általi kirendelés szabályai biztosították.

Ezzel szemben a Régi Pp. szövege által még nem is említett, ám alkalmazásának gyakorlatában már hosszabb ideje ismert magánszakértőt az egyik peres fél kéri fel, fizeti és tájékoztatja az ügy körülményeiről, így a magánszakértői vélemény részleghajlásmentessége erre vonatkozó bármily határozott perbeli nyilatkozatok mellett sem biztosítható. Neki kedvező magánszakértői véleményt – hiszen felhasználni az eljárásban értelemszerűen csak ezt fogja – nem minden peres fél, hanem jellemzően az tud elkészíttetni és felhasználni, akinek van kapcsolata gyorsan hadrendbe állítható „megbízható” szakértőhöz vagy vállalni tudja annak a kockázatát és anyagi terheit, hogy akár számára kedvezőtlen szakvélemények elkészíttetésének árán is felkutassa a neki kedvező szakmai álláspontot valló szakértőt.

Az alkotmányjogi panasszal érintett ügyben azért sérült – az Indítványozó kárára – a fegyverek egyenlősége, mert a bíróság által kirendelt igazságügyi szakértő véleményét az alperesi magánszakértő véleményének tartalmával írta felül a bíróság. Ez pedig a szakértői pártatlanságot biztosító kiválasztási és személyi követelmények mellőzéséhez vezetett. Mivel az Indítványozó a perben nem vitatta az elkészült szakvélemény megállapításait, ezért magánszakértői véleményt értelemszerűen nem készített, ahogy ilyen helyzetben senki sem tette volna. Így az, hogy a szabad bizonyítás elve alapján nem volt elzárva attól, hogy az alperessel azonos bizonyítási eszközzel éljen, önmagában nem teszi a felek helyzetét kiegyenlítetté. Az elsőfokon eljáró bíróság ugyanis az eljárásban megállapította, hogy az ügyletkötő beszámítási képességével kapcsolatos körülmények szakértői bizonyítást igényelnek – azaz a bíróság saját szakmai kompetenciáján kívül esnek. Ezért az, hogy e körön belül mégiscsak kiválasztotta a számára meggyőzőbb magánszakértőt a kirendelt szakértővel szemben, nem az eljárás a felek számára meglévő adottsága volt, hanem a felek eljárási helyzetét az Indítványozó kárára jelentősen átrendező, objektív alappal nem rendelkező döntés.

c) A hatékony bírói jogvédelem követelményének sérelme

Az igazságügyi szakértői szakvélemény következtetésének ignorálása az Indítványozót a konkrét ügyben megfosztotta attól a lehetőségtől, hogy kereseti követelésének alapját sikeresen bizonyítsa. E körben fontos körülmény, hogy a jogerős ítélet a fellebbezés elutasítását arra alapozza, hogy az Indítványozó nem indítványozta más szakértő kirendelését. Erre

természetesen neki sem indoka, sem lehetősége nem volt, hiszen annak nem álltak fenn a Régi Pp. 177. § (6) bekezdése szerinti feltételei, azaz az nem látszott a bizonyítás szempontjából szükségesnek. Az Indítványozó az ettől eltérő bírói mérlegelésről az elsőfokú ítéletből, azaz egy olyan időpontban értesült, amikor új szakértő kirendelésének indítványozására már nem volt módja. Ennek alapján az ügyben eljáró bíróságok jogértelmezése a konkrét ügyben elzárta az Indítványozót a hatékony bírói jogvédelemtől, hiszen Indítványozó önhibáján kívül, a kereseti kérelme alapját képező tény szakvélemény általi bizonyítottságában alappal bízva lett bizonyításának sikertelensége miatt elvesztes.

Az indítványozók az indítvány közzététele tekintetében az Abtv. 57. § (1a) bekezdése szerinti hozzájáruló nyilatkozatot nem tesznek.

Budapest, 2022. június 20.

Tisztelettel,

dr. Sepsi Tibor Lajos

